

**IACA (Kohtute Haldamise Rahvusvaheline Ühing) 5. rahvusvaheline konverents
13.-15.06.2012 Haagis
„Tugevate kohtute arendamise ja säilitamise väljakutse ebakindluse ajastul“**

Kerdi Raud, direktor

Konverents toimus Haagis Rahvusvahelise Kohtu ajaloolises hoones Rahu Palees (hollandi k. *Vredespaleis*). IACA senine presidendi Jeffrey A. Appersoni ametiaeg lõppes ning ametisse asus järgmine president Richard Foster (Austraalia). Konverentsi kavas olid ettekanded väljakutsetest kuidas üles ehitada ja säilitada ülemaailmset usaldust rahvusvahelise õiguse tribunali vastu, kõnelesid Ruanda rahvusvahelise kriminaalkohtu president Vagn Joensen, Haagi Rahvusvahelise Kriminaalkohtu president Sang-Hyun Song, Endise Jugoslaavia Rahvusvahelise Kriminaalkohtu president Theodor Meron ja Haagi Rahvusvahelise kohtu asepresident B. Seulveda-Amor. Esinejad rääkisid peamiselt oma kohtute ülesehitusest, koosseisust ning tegutsemiskorrast. Ei saanud mööda nende institutsioonide kõrgetest kuludest ning ajafaktorist.

Kõneldi väljakutsest kuidas säilitada kohtu teenuseid maailmamajanduse halvas olukorras. Kõnelejad CEPEJ president John Stacey, Ukraina Riikliku Kohtute Administratsiooni esimees Ruslan Kyrlyuk, Osariigi kohtute üleriikliku keskuse president Mary Campell McQueen, Madalmaade Kohtute Nõukogu strateegia ja arengu direktor Frans van Dijk. Probleemid on väga erinevad. UK-s tundub olevat põhiprobleem suured kulud vanglatele ja õigusabile ning kinnisvarale (SKT-st elaniku kohta suurim osakaal). Märksõnad kohtusüsteemi hindamine, kvaliteet ja kiirus (mida kauem asja menetletakse, seda rohkem maksab). Ukrainas tegeletakse väga aktiivselt kohtute haldamisküsimustega. 2012 kohtute rahastamine kokku 500 miljonit dollarit (vrd 2007 suurenenud 1,5 korda), suurenenud. Teemadeks on väline ja sisemine kohtute töö hindamine, standardid kohtu tegevusele, strateegiline plaan. Ukraina Riikliku Kohtute Administratsiooni 10. aastapäeva puhul sügisel plaanis rahvusvaheline konverents Kiievis.

USAs on kohtute eelarved vähenenud kui samas asjade arv kasvanud. Nn *New Normal* olukord – ei saa loota tagasipöördumist endise rahastamise taseme juurde. Põhiküsimus, kuidas tõsta õigusemõistmise teenuse kvaliteeti jätkuvalt väheneva rahastamise tingimustes. Kuidas mitte teha vähem vaid kuidas teha asju teisiti. Ümberkorraldamise strateegiad: haldusteenuste konsolideerimine, automatiseerimise maksimeerimine, süstemaatiline ja agressiivne case-management rakendamine, pidev tähelepanu tööprotsessidele, *online* protsesside maksimeerimine, toetava süsteemi reorganiseerimine (paindlikud töövormid jne). Madalmaade Kohtute Nõukogu esineja tõi välja õigusemõistmise toimimise pikaajalise mõju majandusele. Ka Portugali ja Kreeka reformi programmides on õigusemõistmine üks osa struktuursest reformist. Esineja tutvustas ENCJ (European Network of Councils for the Judiciary) aruannet kohtute reformidest Euroopas (http://www.encj.eu/images/stories/pdf/GA/Dublin/encj_report_judicial_reform_def.pdf).

Aruandes keskendutakse 5-le tähtsamale valdkonnale reformimisel: 1. kohtute töökorralduse ratsionaliseerimine; 2. Kohtuasjade arvu vähendamine; 3. Kohtumenetluste lihtsustamine, kohtuasjade haldamise parandamine ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtt; 4. kohtusüsteemi finantseerimine; 5. Kohtujuhtimine ja kohtuasjade jagamine. Paljudes riikides kohtute eelarved vähenenud kuni 20%, tagajärjed: pikenenud menetlusajad, asjade kuhjumine. Analüüsiti ja toodi välja probleemid, mis on kaasnud kohtute reformimisega.

Innovatiivsed kommunikatsiooni tehnoloogiad kohtute haldamisel, kogemustest rääkisid Amsterdami esimese astme kohtunik Dory Reiling, raamatu Technology for Justice, How Information Technology Can Support Judicial Reform autor.

Raamat kättesaadav tema kodulehel

<http://home.hccnet.nl/a.d.reiling/html/dissertation%20texts/Reiling%20Technology%20for%20Justice.pdf>.

Esinesid Dubai kohtute IT osakonna direktor A.A. Almudhareb, Türgi justiitsministeeriumi IT osakonna esindaja, Austraalia kohtute tehnoloogia spetsialist Tony Landsell, IACA Lähis-Ida asepresident Mark Beer.

Kohtute nõukogude rollist ja pädevusest kohtusüsteemi institutsionaalsel sõltumatusel rääkisid Austraalia perekonnaasjade kohtu esimees Diana Bryant, Ukraina Ülemkohtu tsiviilkolleegiumi kohtunik V. Humeniuk, Sloveenia Ülemkohtu kohtunik Maja Tratnik, USA kohtute konverentsi esindaja D. O`Scannlain.

Kuulasime ettekandeid kohtusüsteemide ees seisvatest väljakutsetest riikides, mis on lõhestatud tsiviilkonfliktidest nagu Iraak, Afganistan, Egiptus ja Palestiina. Anti ülevaade EJTN (European Judicial Training Network) tegevusest ning eesmärkidest. Soome kohtunik Sakari Laukkanen tutvustas Rovaniemi Apellatsioonikohtu kvaliteediprojekti, selle projekti raames on välja antud 9 raamatut kvaliteedistandardite kohta.

Inglise keeles 2005 „Quality standards of adjudication“

<http://www.courtexcellence.com/pdf/qualitybenchmarksfinland.pdf> .